Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (šesto vijeće)

5. rujna 2019.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Direktiva 2008/48/EZ – Zaštita potrošača – Ugovor o potrošačkom kreditu – Članak 10. stavak 2. točke (h) i (i) te članak 10. stavak 3. – Podaci koje treba navesti u ugovoru – Nacionalno zakonodavstvo koje predviđa obvezu da se za svaku uplatu navede raspodjela plaćanja na glavnicu, kamate i troškove”

U predmetu C-331/18,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Krajský súd v Prešove (Okružni sud u Prešovu, Slovačka), odlukom od 5. travnja 2018., koju je Sud zaprimio 22. svibnja 2018., u postupku

**TE**

protiv

**Pohotovosť s. r. o.,**

SUD (šesto vijeće),

u sastavu: C. Toader, predsjednica vijeća, A. Rosas i M. Safjan (izvjestitelj), suci,

nezavisna odvjetnica: E. Sharpston,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za Pohotovosť s. r. o., J. Fuchs,

– za slovačku vladu, B. Ricziová, u svojstvu agenta,

– za Europsku komisiju, A. Tokár, G. Goddin i C. Valero, u svojstvu agenata,

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnu odvjetnicu, da u predmetu odluči bez mišljenja,

donosi sljedeću

* Jezik postupka: slovački

**Presudu**

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 10. stavka 2. točaka (h) i (i) te članka 10. stavka 3. Direktive br. 2008/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2008. o ugovorima o potrošačkim kreditima i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 87/102/EEZ (SL 2008., L 133, str. 66.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 13., str. 58. i ispravak SL 2014., L 283, str. 66.).

2 Ovaj zahtjev upućen je u okviru spora između TE-a i društva Pohotovosť s. r. o. glede odgovornosti tog društva zbog propuštanja da u ugovoru o kreditu navede specifikaciju svake uplate pokazujući amortizaciju glavnice, kamata, i prema potrebi, dodatne troškove kredita.

## Pravni okvir

### *Pravo Unije*

3 Uvodnim izjavama 9., 19., 30. i 31. Direktive 2008/48 propisuje se:

„(9) Potpuno usklađivanje potrebno je kako bi se osiguralo da svi potrošači u Zajednici uživaju visoku i ekvivalentnu razinu zaštite svojih interesa i stvaranja istinskog unutarnjeg tržišta. Stoga državama članicama ne bi trebalo dozvoliti zadržavanje ni uvođenje nacionalnih odredaba drugačijih od onih utvrđenih u ovoj Direktivi. Međutim, takvo bi ograničenje trebalo primjenjivati samo u slučajevima kada postoje odredbe usklađene s ovom Direktivom. Kada ne postoje tako usklađene odredbe, države članice trebale bi slobodno odlučiti hoće li zadržati ili uvesti nacionalno zakonodavstvo. […]

[…]

(19) Kako bi se potrošačima omogućilo da odluke donose potpuno upoznati s činjenicama, treba im odgovarajuće informacije o uvjetima i troškovima kredita te o njihovim obvezama, a koje potrošači mogu ponijeti sa sobom i razmotriti, pružiti prije donošenja odluke o ugovoru o kreditu. […]

[…]

(30) Ovom se Direktivom ne uređuju pitanja ugovornog prava o valjanosti ugovora o kreditu. Stoga, u tom području države članice smiju zadržati ili uvoditi nove nacionalne odredbe koje su u skladu s pravom Zajednice. Države članice smiju regulirati pravni režim kojim se uređuju ponude za sklapanje ugovora o kreditu, posebno o tome kada je treba dati i o razdoblju tijekom kojega je ona obvezujuća za vjerovnika. Ako se takva ponuda daje u isto vrijeme kada se daju i informacije prije sklapanja ugovora predviđene ovom Direktivom, nju bi, kao i sve druge dodatne informacije koje vjerovnik može htjeti pružiti potrošaču, trebalo dati u zasebnom dokumentu koji se može priložiti Standardnim europskim informacijama o potrošačkim kreditima.

(31) S ciljem omogućavanja potrošačima da se upoznaju sa svojim pravima i obvezama prema ugovoru o kreditu, isti bi trebao sadržavati sve potrebne informacije u jasnom i sažetom obliku.”

4 U skladu s člankom 1. te direktive naslovljenim „Predmet”:

„Svrha ove Direktive jest usklađivanje određenih aspekata zakona i drugih propisa država članica o ugovorima koji obuhvaćaju potrošačke kredite.”

5 Článkom 10. navedene direktive naslovljenim „Informacije koje treba uključiti u ugovore o kreditu” propisuje se:

„1. Ugovori o kreditu sastavljaju se na papiru ili na nekom drugom trajnom mediju.

Sve ugovorne stranke dobivaju primjerak ugovora o kreditu. Ovaj članak ne dovodi u pitanje bilo kakva nacionalna pravila koja se odnose na valjanost sklapanja ugovora o kreditu koji su u skladu s pravom Zajednice.

2. Ugovor o kreditu jasno i sažeto definira:

[…]

(g) efektivnu kamatnu stopu i ukupan iznos koji je potrošač dužan platiti izračunan u trenutku sklapanja ugovora o kreditu; treba spomenuti sve pretpostavke primijenjene u izračunu te stope;

(h) iznos, broj i učestalost uplata koje je potrošač dužan izvršiti te, kada je to primjereno, redoslijed kojim će se te uplate koristiti za plaćanje preostalih anuiteta koji se naplaćuju po različitim kamatnim stopama u svrhu povrata;

(i) kada je uključena amortizacija glavnice ugovora o kreditu s fiksnim trajanjem, pravo potrošača da dobije, na zahtjev i besplatno, u bilo kojem trenutku tijekom trajanja ugovora o kreditu, računovodstveni izvještaj u obliku amortizacijske tablice.

U amortizacijskoj tablici naznačene su preostale uplate koje treba izvršiti i razdoblja i uvjeti koji se odnose na plaćanje tih iznosa. Tablica sadrži specifikaciju svake uplate pokazujući amortizaciju glavnice, kamate izračunane na temelju kamatne stope te, prema potrebi, sve eventualne dodatne troškove. Ako kamatna stopa nije fiksna ili kada se dodatni troškovi mogu promijeniti prema ugovoru o kreditu, amortizacijska tablica naznačuje, jasno i sažeto, da će podaci u toj tablici ostati valjani samo do trenutka u kojem se promijeni kamatna stopa ili dodatni troškovi u skladu s ugovorom o kreditu;

(j) ako treba platiti pristojbe i kamate bez amortizacije glavnice, izjavu koja pokazuje razdoblja i uvjete plaćanja kamata i svih povezanih jednokratnih i višekratnih pristojbi;

[…]

(u) prema potrebi, ostale ugovorne uvjete i odredbe;

[…]

3. Kada se primjenjuje stavak 2. točka (i), vjerovnik potrošaču, besplatno i u bilo kojem trenutku tijekom cjelokupnog trajanja ugovora o kreditu, na raspolaganje stavlja računovodstveni izvještaj u obliku amortizacijske tablice.

4. U slučaju ugovora o kreditu prema kojemu uplate koje izvršava potrošač ne rezultiraju trenutačnom odgovarajućom amortizacijom ukupnog iznosa kredita, ali se njima koristi za stvaranje glavnice kredita tijekom razdoblja i prema uvjetima utvrđenima ugovorom o kreditu ili nekim dodatnim ugovorom, informacije koje se traže prema stavku 2. obuhvaćaju i jasnu i sažetu izjavu da takav ugovor o kreditu ne omogućuje otplatu ukupnog iznosa kredita nakon povlačenja tranše prema ugovoru o kreditu, osim ako se takvo osiguranje pruži.

[…]”

6 Člankom 14. stavkom 1. iste direktive naslovljenim „Pravo na povlačenje iz ugovora” propisuje se:

„Potrošač ima rok od 14 kalendarskih dana u kojem se može povući iz ugovora o kreditu bez navođenja bilo kakvog razloga.

Rok povlačenja počinje:

(a) ili od dana sklapanja ugovora o kreditu ili

(b) od dana na koji potrošač primi uvjete ugovora i informacije u skladu s člankom 10. ako je taj dan kasniji od dana iz točke (a) ovog podstavka.”

7 Člankom 22. Direktive 2008/48 naslovljenim „Usklađivanje i imperativna narav ove Direktive” propisuje se:

„1. Ako ova Direktiva sadrži usklađene odredbe, države članice ne smiju zadržati niti uvoditi nove odredbe u svoje nacionalno pravo osim onih utvrđenih ovom Direktivom.

[…]

3. Nadalje, države članice osiguravaju da se odredbe koje one donesu u provedbi ove Direktive ne mogu zaobići kao rezultat načina formuliranja ugovora, posebno integriranjem povlačenja tranše ili ugovora o kreditu koji potpadaju pod područje primjene ove Direktive u ugovore o kreditu čija bi narav ili svrha omogućili izbjegavanje njegove primjene.

[…]”

8 Prilog II. Direktivi 2008/48 koji se odnosi na „Standardne europske informacije o potrošačkim kreditima” u svojoj točki 2. naslovljenoj „Opis glavnih značajki kreditnog proizvoda” sadržava dio naslovljen „Obroci i, kada je to primjereno, redoslijed raspodjele tih obroka”. Toj rubrici pripada sljedeći opis:

„Morate platiti sljedeće:

[Iznos, broj i učestalost uplata koje treba izvršiti potrošač]

Kamate i/ili pristojbe plaćaju se na sljedeći način:”

### *Slovačko pravo*

9 Zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (Zakon br. 129/2010 o potrošačkim kreditima i drugim kreditima i zajmovima za potrošače i o izmjenama i dopunama određenih zakona) u slovačko pravo prenosi Direktivu 2008/48.

10 U skladu s člankom 9. stavkom 2. tog zakona, u verziji koja se primjenjivala 1. listopada 2015.:

„Osim općih navoda sadržanih u Građanskom zakoniku […], ugovor o potrošačkom kreditu treba sadržavati sljedeće elemente:

[…]

(k) efektivnu kamatnu stopu i ukupan iznos koji je potrošač dužan platiti, izračunate na temelju podataka važećih u trenutku sklapanja ugovora o potrošačkom kreditu; navode se svi podaci korišteni za izračun efektivne kamatne stope;

(l) iznos, broj i učestalost uplata glavnice, kamata i drugih troškova te, kada je to primjereno, redoslijed kojim će se te uplate koristiti za plaćanje preostalih anuiteta koji se naplaćuju po različitim stopama zaduživanja u svrhu povrata potrošačkog kredita;

(m) kada je uključena amortizacija glavnice na temelju ugovora o potrošačkom kreditu s fiksnim trajanjem, pravo potrošača da traži, besplatno, u bilo kojem trenutku tijekom trajanja ugovora o kreditu, računovodstveni izvještaj u obliku amortizacijske tablice iz stavka 5.

[…]”

11 Člankom 9. stavkom 2. Zakona br. 129/2010, u verziji koja je na snazi od 1. svibnja 2018. propisuje se:

„Osim općih navoda sadržanih u Građanskom zakoniku […], ugovor o potrošačkom kreditu treba sadržavati sljedeće elemente:

[…]

(h) efektivnu kamatnu stopu i ukupan iznos koji je potrošač dužan platiti, izračunate na temelju podataka važećih u trenutku sklapanja ugovora o potrošačkom kreditu; navode se svi podaci korišteni za izračun efektivne kamatne stope;

(i) iznos, broj i učestalost uplata i, kada je to primjereno, redoslijed kojim će se te uplate koristiti za plaćanje preostalih anuiteta koji se naplaćuju po različitim stopama zaduživanja u svrhu povrata potrošačkog kredita;

(j) kada je uključena amortizacija glavnice na temelju ugovora o potrošačkom kreditu s fiksnim trajanjem, pravo potrošača da traži, besplatno, u bilo kojem trenutku tijekom trajanja ugovora o kreditu, računovodstveni izvještaj u obliku amortizacijske tablice iz stavka 5.

[…]”

12 Člankom 11. stavkom 1. Zakona br. 129/2010, u verziji koja se primjenjivala 1. siječnja 2013., propisuje se:

„Odobreni potrošački kredit smatra se oslobođenim od kamata i troškova ako:

[…]

(d) u ugovoru o potrošačkom kreditu nije pravilno naznačena efektivna kamatna stopa na štetu potrošača.”

## Glavni postupak i prethodna pitanja

13 TE je 1. listopada 2015. s društvom Pohotovosť sklopio ugovor o potrošačkom kreditu u iznosu od 350 eura na razdoblje od jedne godine, a iznos koji je trebalo vratiti bio je 672 eura. Taj ugovor predviđao je kamate od 224 eura, kao i „proviziju” od 98 eura.

14 Nakon što je dogovorena otplata kredita u jednom obroku, stranke su se istog dana dogovorile o reprogramiranju prema kojem je predviđeno vraćanje duga u 12 mjesečnih obroka u iznosu od 56 eura. Efektivna kamatna stopa (u daljnjem tekstu: EKS) koja se primjenjuje na kredit čiji je povrat bio predviđen u jednom obroku iznosila je 28 %, dok je EKS za kredit čija je otplata bila u mjesečnim obrocima iznosio 281,64 %.

15 Opći uvjeti navedenog ugovora propisivali su da se „EKS izračunava na temelju ukupnog pozajmljenog iznosa, iznosa provizije, roka otplate glavnice i provizije (isključujući kamate, troškove javnog bilježnika, ugovorne penale i druge naknade isključene iz izračuna EKS-a prema posebnom propisu)”.

16 U ugovoru u glavnom postupku nisu navedeni razlozi zbog kojih kamate nisu bile uključene u izračun EKS-a i zbog kojih je EKS od 28 % bio izračunan isključivo na temelju „provizije”, a ne na temelju drugih dodatnih troškova, među ostalim, kamata.

17 Usto, navedeni ugovor nije sadržavao specifikaciju mjesečnih obroka otplate kredita pokazujući amortizaciju glavnice i druge troškove kredita.

18 TE je Okresnýom súdu Humenné (Općinski sud u Humennéu, Slovačka) podnio tužbu za utvrđivanje odgovornosti društva Pohotovosť zbog povrede obveze iz članka 9. stavka 2. točke (l) Zakona br. 129/2010, u verziji koja je bila na snazi 1. listopada 2015.

19 Presudom od 27. studenoga 2017. taj sud odbio je TE-ovu tužbu.

20 TE je podnio žalbu protiv te presude Krajskýom súdu v Prešove (Okružni sud u Prešovu, Slovačka).

21 Sud koji je uputio zahtjev navodi da je radi izvršenja presude Suda od 9. studenoga 2016., Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842, točke 51. do 59.), slovački zakonodavac izmijenio Zakon br. 129/2010 brisanjem obveze da se u ugovoru o kreditu navedu „rokovi dospijeća obroka glavnice, kamate i troškovi” iz članka 9. stavka 2. točke (l) tog zakona, u verziji koja je bila na snazi 1. listopada 2015. Ta obveza zamijenjena je obvezom navođenja „učestalosti otplate” u ugovoru o kreditu, predviđenom u članku 9. stavku 2. točki (i) navedenog zakona, u verziji koja je na snazi od 1. svibnja 2018.

22 Kao prvo, u tom pogledu sud koji je uputio zahtjev napominje da Zakon br. 129/2010, u verziji koja se primjenjivala 1. listopada 2015., nije izričito predviđao da se „rokovi obroka glavnice, kamate i drugi troškovi” moraju navesti u obliku amortizacijske tablice. Izmjenom tog zakona, koja je stupila na snagu 1. svibnja 2018., slovački zakonodavac ukinuo je obvezu da se u ugovoru o kreditu navede specifikacija uplata pokazujući amortizaciju glavnice, kamate i druge troškove, ne samo u obliku amortizacijske tablice, nego također i u bilo kojem drugom obliku.

23 Međutim, TE u glavnom postupku nije zahtijevao da se amortizacijska tablica priloži ugovoru o kreditu kojeg je sklopio, nego da se u tom ugovoru navede, barem sažeto, specifikacija iz prethodne točke.

24 Kad je riječ o tumačenju članka 10. stavka 2. točaka (h) i (i) te članka 22. stavka 1. Direktive 2008/48, kako proizlazi iz presude od 9. studenoga 2016., Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842), sud koji je uputio zahtjev smatra da se te odredbe protive samo tomu da država članica u svojem nacionalnom propisu predviđa obvezu navođenja specifikacije uplata glavnice kredita u obliku amortizacijske tablice.

25 Kao drugo, sud koji je uputio zahtjev ističe da navođenje specifikacije uplate kredita koja pokazuje amortizaciju glavnice, kamate i druge troškove omogućuje precizniju provjeru toga odnose li se uplate na kamate koje bi trebalo uključiti u izračun EKS-a.

26 Kao treće, sud koji je uputio zahtjev pita se je li u svrhu osiguranja učinkovite provedbe Direktive 2008/48 dužan primjenjivati odredbe Zakona br. 129/2010, u verziji koja je na snazi od 1. svibnja 2018., na ugovor koji je sklopljen 1. listopada 2015. i koji je predmet spora u glavnom postupku.

27 U tom pogledu Najvyšší súd Slovenskej republiky (Vrhovni sud Slovačke Republike) presudio je u presudi od 22. veljače 2018. da su slovački sudovi dužni, kad je riječ o ugovorima o kreditu koji su sklopljeni prije 1. svibnja 2018., tumačiti nacionalno pravo u skladu s pravom Unije i tako doći do zaključka koji proizlazi iz Zakona br. 129/2010, u verziji koja je na snazi od 1. svibnja 2018.

28 Međutim, sud koji je uputio zahtjev izražava bojazan da je takvo tumačenje nacionalnih odredaba o kojima je riječ *contra legem* i da je protivno načelu pravne sigurnosti.

29 U tim je okolnostima Krajský súd v Prešove (Okružni sud u Prešovu) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. (a) Slovački je zakonodavac nakon presude [od 9. studenoga 2016., Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842)] iz članka [9. stavka 2. točke (l) Zakona br. 129/2010 u verziji koja je bila na snazi 1. listopada 2015.] s učinkom od 1. svibnja 2018. ispustio pojmove ‚glavnica, kamate i drugi troškovi' kao elemente ugovora koji se odnose na povrat kredita, čime je ukinuo zakonsko pravo potrošača u ugovorima o potrošačkim kreditima na ikakvo navođenje (ne samo u obliku amortizacijske tablice) specifikacije otplate na glavnicu, kamate, troškove i sankcije zbog povrede tog prava.

(b) Iako je točno da su [slovački] sudovi u praksi, među ostalim, od 1. svibnja 2018. zbog izmjene zakona [br. 129/2010] temeljitije primjenjivali presudu [od 9. studenoga 2016., Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842)], ipak, u sporovima o ugovorima o potrošačkim kreditima sklopljenima do 1. svibnja 2018., trebaju, tumačenjem koje je u skladu s pravom Unije, nastojati postići u biti isti rezultat koji je htio postići zakonodavac.

(c) U tim okolnostima pitanje Sudu usmjereno je na tumačenje prava Unije u okviru primjene neizravnog učinka direktiva. Uzimajući u obzir velik broj odluka kojima su sudovi u prošlosti priznavali da Zakon br. 129/2010 daje potrošačima pravo na specifikaciju otplate na glavnicu, kamate i troškove, postavlja se pitanje:

Dopušta li, prilikom provedbe neizravnog učinka direktive u horizontalnim odnosima među pojedincima radi postizanja njezina punog učinka upotrebom svih metoda tumačenja i cijelog internog pravnog poretka, načelo pravne sigurnosti sudu da u sporu o ugovoru o potrošačkom kreditu sklopljenom prije 1. svibnja 2018. donese odluku čiji su učinci istovrijedni onima koji proizlaze iz izmjene zakona koju je donio zakonodavac s učinkom od 1. svibnja 2018. radi provođenja presude [od 9. studenoga 2016., Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842)]?

Sud koji je uputio zahtjev postavlja daljnja pitanja samo ako Sud odgovori [potvrdno] na točku (c) prvog pitanja […]

2. Treba li presudu [od 9. studenoga 2016., Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842)] i Direktivu 2008/48 […] tumačiti na način da je Sud presudio da se [toj] direktivi protivi nacionalni propis koji ne zahtijeva samo specifikaciju otplate u obliku amortizacijske tablice, nego i svaki drugi zakonski izraz iznosa, broja i učestalosti otplate glavnice potrošačkog kredita?

3. Treba li [navedenu] presudu Suda tumačiti na način da, [za razliku] od onoga što je naznačeno za glavnicu, ona uređuje i pitanje prekoračuje li propis države članice – koji predviđa pravo potrošača da u ugovoru o potrošačkim kreditima budu navedeni iznos, broj i rokovi dospijeća otplate kamata i troškova – Direktivu 2004/48? Ako se [ta ista] presuda odnosi i na kamate i troškove, prekoračuje li i specifikacija povrata kamata i troškova u obliku koji nije amortizacijska tablica navedenu direktivu, osobito njezin članak 10. stavak 2. točku (j)?"

**Dopuštenost zahtjeva za prethodnu odluku**

30 U svojim pisanim očitovanjima društvo Pohotovosť tvrdi da su prethodna pitanja nedopuštena.

31 Kad je riječ o prvom pitanju, to društvo tvrdi da je načelo pravne sigurnosti koje ističe sud koji je uputio zahtjev obuhvaćeno nacionalnim pravom, dok je Sud ovlašten samo tumačiti pravo Unije.

32 Usto, na nacionalnom sudu je, a ne na Sudu, da ocijeni može li se u glavnom postupku nacionalno pravo tumačiti u skladu s pravom Unije.

33 Kad je riječ o drugom i trećem pitanju, društvo Pohotovosť podsjeća da, kao što to proizlazi iz zahtjeva za prethodnu odluku, ugovor iz glavnog postupka predviđa otplatu kredita bez amortizacije glavnice. U tim okolnostima pitanja koja se odnose na amortizacijske tablice nemaju nikakav praktični smisao u glavnom postupku.

34 Društvo Pohotovosť tvrdi da slovački propis ne predviđa nikakvu sankciju u slučaju nepostojanja amortizacijske tablice ili sažetka razdoblja i uvjeta plaćanja kamata, jednokratnih priloženih i višekratnih troškova u ugovoru o kreditu. Stoga, pitanja koja se odnose na specifikaciju svake uplate koja pokazuje amortizaciju glavnice, kamate te, prema potrebi, dodatne troškove u ovom slučaju nemaju nikakvu praktičnu važnost.

35 Usto, slovačka vlada i Europska komisija smatraju, a da pritom formalno ne ističu nedopuštenost zahtjeva za prethodnu odluku da je, kao što to proizlazi iz zahtjeva za prethodnu odluku, EKS naveden u ugovoru o kreditu bio pogrešan. Slovačka vlada smatra da ako je EKS naveden u tom ugovoru niži od stvarne efektivne kamatne stope, tada bi kredit bio izuzet od kamata i troškova u skladu s člankom 11. stavkom 1. Zakona br. 129/2010. U tim okolnostima navedena sankcija mogla bi se primijeniti u ovom slučaju neovisno o mogućem odgovoru Suda na prethodna pitanja.

36 U tom pogledu valja podsjetiti da, u skladu s ustaljenom sudskom praksom Suda, pitanja o tumačenju prava Unije koja uputi nacionalni sud unutar pravnog i činjeničnog okvira koji utvrđuje pod vlastitom odgovornošću i čiju točnost Sud nije dužan provjeravati uživaju presumpciju relevantnosti. Sud može odbiti odlučivati o zahtjevu koji je uputio nacionalni sud samo ako je očito da zatraženo tumačenje prava Unije nema nikakve veze s činjeničnim stanjem ili predmetom spora u glavnom postupku, ako je problem hipotetski ili ako Sud ne raspolaže činjeničnim i pravnim elementima potrebnima da bi se dao koristan odgovor na upućena pitanja i razumjeli razlozi zbog kojih nacionalni sud smatra da su mu potrebni odgovori na ta pitanja za odlučivanje u sporu koji se pred njim vodi (presuda od 8. svibnja 2019., PI, C-230/18, EU:C:2019:383, t. 40. i navedena sudska praksa).

37 U ovom predmetu sud koji je uputio zahtjev postavlja pitanja koja se odnose na tumačenje akta prava Unije, odnosno Direktivu 2008/48, te u tom kontekstu traži pojašnjenja o presudi od 9. studenoga 2016., Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842).

38 Kad je riječ o argumentu koji ističu slovačka vlada i Komisija, prema kojem bi, ako je naveden pogrešan EKS, nacionalni sud mogao, u skladu s nacionalnim propisom, odlučiti da je ugovor o kojem je riječ u glavnom postupku izuzet od kamata i troškova, valja podsjetiti da se glavni postupak odnosi na potrošačev zahtjev za utvrđivanje odgovornosti društva Pohotovosť zbog povrede obveze navođenja svih obveznih elemenata u skladu s nacionalnim propisom i Direktivom 2008/48 u ugovoru o kreditu. U tim okolnostima, mogućnost suda koji je uputio zahtjev da sankcionira društvo Pohotovosť za navođenje pogrešnog EKS-a, uz pretpostavku da tu mogućnost potvrdi taj sud, u svakom slučaju ne može lišiti pojašnjenje Suda o zahtjevima predviđenima tom direktivom u odnosu na druge elemente koji se obvezno moraju nalaziti u ugovoru o potrošačkom kreditu korisnog učinka za rješenje spora jer se navedena direktiva odnosi i na otplatu kredita s amortizacijom glavnice, kao i na plaćanje troškova i kamata bez takve amortizacije.

39 Stoga, valja utvrditi da je zahtjev za prethodnu odluku dopušten.

## Prethodna pitanja

### *Drugo i treće pitanje*

40 Svojim drugim i trećim pitanjem, koja valja ispitati zajedno, sud koji je uputio zahtjev najprije u biti pita treba li članak 10. stavak 2. točke (h) do (j) Direktive 2008/48, u vezi s njezinim člankom 22. stavkom 1., tumačiti na način da mu se protivi nacionalni propis, poput onog o kojem je riječ u glavnom postupku, u skladu s kojim se u ugovoru o kreditu mora navesti specifikacija svake uplate, prema potrebi, pokazujući amortizaciju glavnice, kamate i dodatne troškove.

41 Kao prvo, valja podsjetiti, s jedne strane, da je Direktiva 2008/48 donesena s dvostrukim ciljem osiguranja visoke i jednake razine zaštite interesa svih potrošača u Europskoj uniji i stvaranja učinkovitog unutarnjeg tržišta potrošačkog kreditiranja (vidjeti, u tom smislu, presude od 21. travnja 2016., Radlinger i Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, t. 61. i od 2. svibnja 2019., Pillar Securitisation, C-694/17, EU:C:2019:345, t. 38.).

42 S druge strane, obveza pružanja informacija iz članka 10. stavka 2. Direktive 2008/48 pridonosi, zajedno s onima propisanim člancima 5. i 8. te direktive, postizanju tih ciljeva (vidjeti, u tom smislu, presudu od 21. travnja 2016., Radlinger i Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, t. 61.).

43 U skladu s člankom 10. stavkom 2. točkom (h) Direktive 2008/48 ugovor o kreditu jasno i sažeto definira iznos, broj i učestalost uplata koje je potrošač dužan izvršiti te, kada je to primjereno, redoslijed kojim će se te uplate koristiti za plaćanje preostalih anuiteta koji se naplaćuju po različitim kamatnim stopama u svrhe povrata.

44 Iz članka 10. stavka 2. točke (i) i stavka 3. te direktive proizlazi da u slučaju amortizacije glavnice ugovora o kreditu s fiksnim trajanjem, samo na potrošačev zahtjev vjerovnik ima obvezu u bilo kojem trenutku trajanja ugovora besplatno mu staviti na raspolaganje računovodstveni izvještaj u obliku amortizacijske tablice.

45 U tom pogledu, Sud je presudio da, uzimajući u obzir jasan tekst članka 10. stavka 2. točaka (h) i (i) Direktive 2008/48, ona ne propisuje obvezu uključivanja takvog izvještaja u obliku amortizacijske tablice u ugovor o kreditu (presuda od 9. studenoga 2016., Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, t. 54.).

46 Valja dodati da se svaki oblik strukturiranog prikaza specifikacije svake uplate na ime povrata kredita koji pokazuje amortizaciju glavnice, kamate te, prema potrebi, dodatne troškove, treba smatrati amortizacijskom tablicom u smislu članka 10. stavka 2. točke (i) Direktive 2008/48.

47 Međutim, ako se troškovi i kamate plaćaju bez amortizacije glavnice, važno je podsjetiti da, u skladu s člankom 10. stavkom 2. točkom (j) navedene direktive, ugovor o kreditu mora sadržavati izjavu koja pokazuje razdoblja i uvjete plaćanja kamata i svih povezanih jednokratnih i višekratnih troškova.

48 S obzirom na prethodna razmatranja, valja utvrditi da Direktiva 2008/48 ne predviđa obvezu navođenja, u bilo kojem obliku, raspodjele uplata u ugovoru u kreditu tako da pokazuje otplatu glavnice ako se tim plaćanjima glavnica amortizira, kamate i druge troškove koji se duguju na temelju tog ugovora, a koje potrošač mora izvršiti.

49 Istodobno valja podsjetiti da u skladu s člankom 22. stavkom 1. Direktive 2008/48, ako ta direktiva sadržava usklađene odredbe, države članice ne smiju zadržati niti uvoditi nove odredbe u svoje nacionalno pravo osim onih utvrđenih ovom Direktivom.

50 U tom pogledu, Sud je već presudio da članak 10. stavak 2. Direktive 2008/48 provodi takvo usklađivanje u vezi s elementima koji moraju obvezno biti uključeni u ugovor o kreditu (presuda od 9. studenoga 2016., Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, t. 56.).

51 U tim okolnostima, na drugo i treće pitanje valja odgovoriti tako da članak 10. stavak 2. točke (h) do (j) Direktive 2008/48, u vezi s njezinim člankom 22. stavkom 1., treba tumačiti na način da mu se protivi nacionalni propis, poput onog o kojem je riječ u glavnom postupku, u skladu s kojim se u ugovoru o kreditu mora navesti specifikacija svake uplate koja pokazuje, prema potrebi, amortizaciju glavnice, kamate i druge troškove.

### *Prvo pitanje*

52 Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti želi znati jesu li članak 10. stavak 2. i članak 22. stavak 1. Direktive 2008/48, kako su protumačeni u presudi od 9. studenoga 2016., Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842), primjenjivi na ugovor o kreditu, poput onoga o kojem je riječ u glavnom postupku, koji je sklopljen prije donošenja te presude i prije izmjene nacionalnog propisa radi usklađivanja s tumačenjem iz navedene presude.

53 U tom pogledu valja podsjetiti da, u skladu s ustaljenom sudskom praksom Suda, tumačenje koje potonji daje pravnom pravilu Unije pojašnjava i precizira značenje i doseg tog pravila onako kako ono mora ili je moralo biti shvaćeno i primijenjeno od trenutka njegova stupanja na snagu. Iz toga proizlazi da sudac može i mora primijeniti tako protumačeno pravo Unije čak i na pravne odnose koji su se pojavili i nastali nakon stupanja na snagu tog pravila i prije presude o zahtjevu za tumačenje ako su usto ispunjeni svi uvjeti koji omogućuju iznošenje spora o primjeni spomenutog pravnog pravila pred nadležne sudove (vidjeti, u tom smislu presudu od 13. prosinca 2018., Hein, C-385/17, EU:C:2018:1018, t. 56. i navedenu sudsku praksu).

54 U glavnom postupku je na sudu koji je uputio zahtjev da protumači nacionalno pravo kako se primjenjivalo na dan nastanka relevantnih činjenica, u predmetnom slučaju na dan sklapanja predmetnog ugovora, tj. 1. listopada 2015., u mjeri u kojoj je to moguće i bez zahtijevanja *contra legem* tumačenja, te u skladu s Direktivom 2008/48 kako je protumačena presudom od 9. studenoga 2016., Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842).

55 U tom pogledu, kao što to ističu slovačka vlada i Komisija u svojim pisanim očitovanjima, nacionalni sud ne može valjano smatrati da nije u mogućnosti protumačiti nacionalnu odredbu u skladu s pravom Unije samo zbog činjenice da se ta odredba tumačila na način koji nije spojiv s tim pravom (vidjeti, u tom smislu, presudu od 17. travnja 2018., Egenberger, C-414/16, EU:C:2018:257, t. 73.).

56 Ta obveza usklađenog tumačenja ograničena je općim načelima prava, među ostalim, načelom pravne sigurnosti, u smislu da ne može služiti kao temelj *contra legem* tumačenja nacionalnog prava (vidjeti, u tom smislu, presudu od 16. srpnja 2009., Mono Car Styling, C-12/08, EU:C:2009:466, t. 61.). Međutim, iako obveza usklađenog tumačenja ne može biti temelj za tumačenje nacionalnog prava *contra legem*, nacionalni sudovi, prema potrebi, trebaju izmijeniti ustaljenu sudsku praksu ako se ona temelji na tumačenju nacionalnog prava koje nije spojivo s ciljevima direktive (presuda od 8. svibnja 2019., Związek Gmin Zagłębia Miedziowego, C-566/17, EU:C:2019:390, t. 49. i navedena sudska praksa).

57 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na prvo pitanje valja odgovoriti tako da se članak 10. stavak 2. i članak 22. stavak 1. Direktive 2008/48, kako su protumačeni u presudi od 9. studenoga 2016., Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842), primjenjuju na ugovor o kreditu, poput onoga o kojem je riječ u glavnom postupku, koji je sklopljen prije donošenja te presude i prije izmjene nacionalnog propisa radi usklađivanja s tumačenjem iz navedene presude.

## Troškovi

58 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (šesto vijeće) odlučuje:

1. **Članak 10. stavak 2. točke (h) do (j) Direktive 2008/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2008. o ugovorima o potrošačkim kreditima i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 87/102/EEZ, u vezi s njezinim člankom 22. stavkom 1., treba tumačiti na način da mu se protivi nacionalni propis, poput onog o kojem je riječ u glavnom postupku, u skladu s kojim se u ugovoru o kreditu mora navesti specifikacija svake uplate koja pokazuje, prema potrebi, amortizaciju glavnice, kamate i druge troškove.**

2. **Članak 10. stavak 2. i članak 22. stavak 1. Direktive 2008/48, kako su protumačeni u presudi od 9. studenoga 2016., Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842), primjenjuju se na ugovor o kreditu, poput onoga o kojem je riječ u glavnom postupku, koji je sklopljen prije donošenja te presude i prije izmjene nacionalnog propisa radi usklađivanja s tumačenjem iz navedene presude.**

Potpisi